

Nærings- og fiskeridepartementet

Oslo, 04.04.2022

NITOs innspill til en Norges-modell innen bygg- og anleggssektoren

Vi viser til et godt innspillsmøte om Norges-modellen fredag 1. april og vårt muntlige innspill der. NITO – Norges Ingeniør- og Teknologorganisasjon, organiserer mer enn 97 000 medlemmer. Mange av disse arbeider i bygg- og anleggssektoren. Vi har blant annet medlemmer hos leverandørene, entreprenørene, de rådgivende ingeniørene, hos bestillerne i kommune, stat og fylkeskommune, og hos tilsynsmyndighetene.

NITO er opptatt av å utvikle seriøsiteten i bygg- og anleggsnæringene, selv om de aller fleste av våre medlemmer arbeider i virksomheter med ryddige lønns- og arbeidsvilkår. Større seriøsitet i næringen kan bidra til å styrke rekrutteringen, kvaliteten og kompetansen i næringen. Det er viktig at alle arbeidere og fagfolk får lønns- og arbeidsvilkår det går an å leve av, og at vi sikrer virksom konkurranse mellom aktørene - på like vilkår.

For å lykkes med dette har det offentlige, som stor bestiller, regulator og tilsynsmyndighet, et stort og spesielt ansvar. Vi setter derfor pris på at regjeringen har tatt initiativet til å utvikle en Norges-modell for å øke seriøsiteten i næringen.

Det offentlige må sette en standard som sikrer at seriøse aktører kan konkurrere, mens de mindre seriøse og de som rett og slett er useriøse ikke bør få tilgang til offentlige oppdrag innen bygg og anlegg.

Det er bra vi har lov om offentlige anskaffelser, med tilhørende forskrifter, som legger noen grunnleggende rammer for hvilke krav som kan stilles ved offentlige innkjøp.

NITO ser det også som positivt at man gjennom blant annet KS-modellen, Oslo-modellen, Skiens-modellen, Bergens-modellen med flere har turt å stille strengere krav for å bidra til et mer seriøst arbeidsliv.

Det er nok ulike årsaker til at modellene ikke er like. Det kan skyldes både lokale forhold, og hvor langt de ulike aktørene har vært villig til å gå.

Vi har forståelse for at en del av aktørene i næringen ønsker seg likere regelverk for offentlige anskaffelser innen bygg og anlegg, slik at virksomhetene har muligheten til å tilpasse sine virksomheter slik at de kan være mulige vinnere av anbud over hele landet.

På den annen side kan det være ulemper med å lage en modell hvor «one size fits all». I noen markeder kan det utestenge lokale entreprenører som ikke har mange nok fast ansatte til å konkurrere om en større kontrakt eller for liten andel lærlinger pga. lav tilgang på lærlinger i distriktet.

I arbeidet regjeringen nå har satt i gang er det viktig for NITO at man både løfter minstestandardene for hva det offentlige krever av leverandørene, slik at vi sikrer et mer seriøst arbeidsliv, og at det skal lønne seg å være seriøs.

For NITO er det viktig staten hever kravene til hva som kan betegnes som seriøst. Det må samtidig ikke oppfattes som et tak for de offentlige innkjøperne for hva de kan kreve ved innkjøp. Selv om man innfører en Norges-modell, må det fortsatt oppmuntres og legges til rette for at offentlige virksomheter, fylker og kommuner kan stille strengere krav i sine innkjøp.

Etter vår mening kan løftingen av gulvet skje gjennom at kravene til offentlige innkjøp skjerpes gjennom lov og forskrift, og at mulighetsrommet kan gis gjennom anbefalinger, retningslinjer og bevilgningsbrev m.m.

I det videre arbeidet med Norges-modellen bør det også vurderes om noen av de kravene og offentlige ordningene som allerede eksisterer bør legges inn som «snarveier» for å oppfylle noen av kravene som legges inn i modell. Det kan gjøres ved å forenkle dokumentasjonskravene for blant annet lønn, ved at tariffavtaler med landsdekkende organisasjoner med innstillingsrett brukes helt eller delvis som dokumentasjon. Det kan også bidra til å støtte opp om det organiserte arbeidslivet. Vi ser også for oss at hvis noen av forslagene til endringer i «Sentral godkjenning» følges opp, kan en sentral godkjenning også fungere som en forenkling av dokumentasjon på kompetanse og seriøsitet.

Mange av våre medlemmer arbeider i spesialiserte deler av næringen. Vi ber derfor om at det i regelverket eller anbefalingene om antallet virksomheter i en leverandørkjede åpnes for å bruke spesialiserte underleverandører utover hovedregelen på en eller to. Behovet for tjenesten bør spesifiseres og helst framgå ved inngåelsen av kontrakten.

Flere av deltakerne på innspillsmøtet tok opp behovet for å innskjerpe kravene i offentlig innkjøp knyttet til miljø og klima. Dette er synspunkter NITO deler og mener et viktig grep kan tas hvis man kan senke vektingen av pris ved anbud kan reduseres til fordel for krav om redusert belastning på miljø og økt sirkularitet i bruk av innsatsvarer.

NITO vil understreke at for å lykkes med arbeidet for økt seriøsiteten i bygg- og anleggsektoren, og resten av arbeidslivet, er det viktig at myndighetenes arbeid med håndheving, tilsyn og kontroll styrkes ytterligere.

NITO deltar gjerne i det videre arbeidet med utformingen av Norgesmodellen.

Vennlig hilsen

Trond Markussen
President

Audun Bøhn
Konstituert generalsekretær
(Sign.)